

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Didaci Covarrvvas A Leyva Toletani Episcopi Segobiensis
... Opera Omnia**

Covarrubias y Leyva, Diego de

Antverpiae, 1610

Cap. 1. quid de his qui ære alieno grauantur, deque cessione bonorum
iura statuerint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96570](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96570)

DIDACI
COVARRVVIAS
ALEYVA TOLETANI, VA:
RIARVM EX IVRE PONTIFICIO.
REGIO, ET CÆSAREO RESOLVTIONVM,
LIBER SECVNDVS.

CAPVT I.

Quid de his, qui Ære alieno grauantur, de-
que Cessione bonorum iura sta-
tuerint.

SVMARIA.

1. De iure inquam, in uero licet, creditori debitorem in vinculis habere.
2. Quod si liber homo possit dari in pignus pro debito pecuniario.
3. Debitur capi non potest, nisi prius bonorum excessio fiat.
4. Sententia pro debito pecuniario in carcerem mitti non debet, etiam ratione
in admittit tutele.
5. Milites armate militie, nec non & nobiles eodem privilegio utuntur.
6. Cessio bonorum liberat à carceribus debitorem, & tibi qualiter iure Regio
esse fiat: & de bonis cedentis.
7. Si bonis cessit, tenetur nihilominus ad alienum soluere, dum peruen-
it ad pignorem fortunam.
8. Transit late, an valeat renunciatio huius beneficii: nempe cessionis bono-
rum.
9. Debitur ratione delicti, non admittitur ad cessionem bonorum.
10. Clerici non tenentur bonis cedere, nec debet in carceres pro ære alieno mit-
ti. & ibi intell. c. Odoardus. de solutio.
11. Caudaver debitor non debet in sepulchrum detineri pro debiti solutio, seu
donec soluat debitum de sepulchrorum iure.
12. Vitius affectu supplicio, an iuste possit negari Ecclesiastica sepultura.

EGIPTVS duodecim Tabularū aduersus
æris alieni debitorem institutum est, vt
creditori iure priuato liceat prehendere,
ac in vinculis debitore habere post rem
ipsam iure iudicatum. Hæc sunt ipsamet
legum verba: In vinculis sexaginta dies
habeto: inter eos dies trinis nundinis
contenus ad prætorum in comitiū produco: quantæque
pecunie iudicatus erit, prædicato. Tertiis autem nundin-
is, si interea pactus non sit, capitis penas dato: aut trans
Tyberim peregre venum ito. Et si plures forent quibus
reus esset iudicatus, tertiis nundinis partes secanto. Quib-
us quidem verbis lex vult produci vincitum debitorem
trinis nundinis ad prætorum in iudiciū, vt repetatur pu-
blice, in quantā pecuniā fuerit creditori condemnatus. Sic
cremum constabit omnibus vincito non fieri injuriā, aut à
creditorum aut à iudice. l. 2. c. de custod. reor. Si vero intra id tē-
pus tritū nundinarū pactus debitor cum creditore non fue-
rit, capitis penas det, aut vendatur, vt ex pretio creditori
satisfiat. Quod si plures erant creditores, debitor in partes
secabatur. Extat integra lex duodecim Tabularum, titulo
de re iudicata, quemadmodū Aymarus Riuallius, & Olden-
dorpius Rubi. 8. tradiderunt. huius legis vltima parte tanta
penæ crudelitas denunciata est, vt de eius rigore inter Sex-
tum Cæciliū & Phaurorium ingens orta fuerit disputa-
tio apud Gellium lib. Noct. Attic. 20. cap. 1. cuius Accursius me-
minit in l. i. c. qui bon. ced. poss. vnde Cæcilius inquit, plures vin-
ditos fuisse à creditoribus, nullum vero dissectum. Sic &
Quintilianus lib. 3. cap. 8. scribit, eam legem, quo ad dissectio-
nem, non esse natura laudabilem, & ideo moribus repudia-
tam fuisse. idem testatur Tertullianus in Apologetic. cap. 4.
Nihil profecto, inquit Cæcilius apud Gellium, inuitius,
nihil inhumanius, nisi vt re ipsa apparet, eo consilio tanta
inmanitas penæ denunciata est, ne ad eam inquam per-
ueniretur. additi namque nonnulli etiam multi viderentur.

mus, quia vinculorum penā deterrimi homines contem-
nunt, dissectum esse antiquitus neminem equidem neque
legi, nec audiui. hæc tenus Cæcilius. Ex quo apparet ad ter-
rorem pessimorum debitorū, qui adiectionem quoque solā
contemnerent, constitutum esse id genus penā. Prior vero
legis pars, quæ de vinculis tractat, apud Romanos frequen-
tissime seruabatur: si quidē debitor, qui creditori non sol-
uebat debitū confessum, aut iudicatum: vel id soluere non
poterat, addicebatur creditori in seruitutem lege nexus.
Cicero in oratione pro Flacco de quodam Heraclide ait,
cum iudicatum non faceret, addictus Hermippo, & ab hoc
ductus est. Nexus autem dicebatur inde obligatio, qua cor-
pus vt pignus afficitur, dicebantur & hi debitores addicti,
quia traditi essent creditoribus & nexu vinciti: quod eru-
dite explicat Budæus titul. de in diem addictio. ex Quintiliano
lib. 7. cap. 4. Quin & filii debitorum apud Romanos credito-
ribus addicebantur auctore Dionysio, & Ludouico Cælio
lib. lectio. antiqu. 6. cap. 20. hoc ipsum quandoque obtinuisse
Hebræorum legibus probatur Regum 4. capit. 4. ecce, inquit,
creditor venit, vt tollat filios meos ad seruiendum si bi.
(Sed & Diuus Basilus in Psalm. 14. sensit eius ætate potuisse
filios ob æs alienum parentum ex lege vendi,) Similem
fere huic legem ante Solonem statuerant Athenienses: sed
ita sane, vt qui mutuum acciperent oppignoratis corpori-
bus, creditoribus addicerentur. Solon vero legem tulit,
remissione æris alieni constituta, quam *proctia* appella-
uit: vt in posterum minime liceret corpore obligato pec-
uniam fœnerari: auctore Plutarcho in Solone: & libro de
vitanda vltura. & in Politicis ad Traianum. (eam vero legem
Solonem ab Ægyptiorum legibus accepisse, scribit Diodo-
rus Siculus lib. 1. Atque ea iusta quibusdam visa fuit.) ne
fœnore, & vlturis ciues premerentur: ac tandem omnes
in seruitutem redigerentur. eiusdem meminit Plutarchus
lib. 2. de virtute Alexandri. ea vero remissio æris alieni, quæ
proctia dicitur, quæque vlti fuerit quidam Principes de a-
lieno nimis liberales, quam iniqua sit testatur Cicero. lib. de
offic. dicens, nullam esse rem, quæ vehementius Remp. con-
tineat, quā sit fides. Sed fidem esse nullam posse, nisi sit ne-
cessaria solutio rerum creditarū. Seneca lib. 3. de benefi. inquit
æquissimū esse, & ius gentiū præ se ferre hanc vocem, Red-
de quod debes. Eodem pacto anno ab Vrbe condita 428. C.
Pætilio, & L. Papiro Consulibus, lata est lex Pætilia, qua
quidem sublata fuit lex duodecim Tabularum, & cautum,
ne quis ob pecuniam creditam in vinculis teneretur: sed
eius bona, non corpus essent debito ac creditori obnoxia,
teste L. i. de Decade 1. libro 8. idque maxime fuit Reipublicæ
conueniens, cum ob duritiem legis veteris quandoque
plebs ipsam seditionem fuerit concitata. quod idem L. i. de
scribit eiusdem Decade libro 2. Quin & ob eandem causam
Asejllius prætor, plebi & pauperibus patrocinatus, vt fœnus
tolleretur: ab ipsius fœneratorib. occisus est: quod facinus,
nec Senatus ipse vindicare valuit, vt refert Appianus Alex-
andrinus libro 1. de bello ciuili. Sic & iure Cæsarium decretum
est, ne debitores liberi in seruitutem, aut pignus dentur cre-
ditoribus. l. ob æs. & au hent. mo. C. de action. & obligation. & in ambent
vt nulli iudicium. §. quia vero. collat. g. l. 2. C. quæ res pign. oblig. possunt.
& in cap. 2. de pignor. etiam si bona debitoris defecerint, nec
ex eis possit creditoribus satisfieri. vnde à plerisque in du-
bium reuocatur decisio rex. in capit. ex rescript. de iure iurand. vbi
probat, posse liberos homines, ob fides dari pro pecuniā
debi-

Tertio animaduertendum est, renunciationem cessionis bonorum, eiusque beneficii iuxta veriorum sententiam, & eam, quae receptor est, non esse firmam, imo ea non obstante debitor captus, à carceribus liberabitur, si bonis cedere voluerit, quod præter proxime citatos notant Henr. in d. c. Odoar. 1. col. & Cap. Tholo. d. decis. 61. Quarto renunciationem istam iuramento præstitam factam validam esse censent Imol. in c. cum contingat. n. 83. de iureiur. Frede. consil. 60. Capel. & Henr. paulo ante citati, & Marian. Socin. tract. de citationib. arg. 17. nu. 18. Rip. in d. d. obligatione. n. 33. cum bonis moribus minime repugnet quinquam ob as alienum publicis in carceribus detineri, donec soluat debitam pecuniam. Nec desunt, qui opinentur renunciationem istam admittendam esse etiã abiq; vinculo iuramenti, sicuti superius tetulimus, quibus etiam accedunt Ange. Roman. & Alexand. in d. §. elegantur. & Imol. d. cap. cum contingat. n. 32. in ca. si diligenti. de for. compet. col. 2. Ripa in d. nu. 33. & quia Guid. Delphi. q. 211. scribit etiam iuramento præstito non esse admittendam renunciationem istam cessionis bonorum, & testatur ita pronunciatum fuisse à Parlamenti iudicibus, quibus subscribit Carol. Molin. d. q. 36. Ego iudicem admonitum velim, vt etiam hac præmissa renunciatione, & iuramenti vinculo stabilita, caute eam obseruet negotij & personarum conditione perpensa: sæpe etenim æquitas suadebit his non obstantibus permittendum esse debitori beneficium ei à iure concessum bonis equidè cedendi, quo etiã publicum carcerem effugere valeat: atque hoc indulgendum est inopia eius & paupertatis forsitan inculpatæ. Quinto constat, non esse firmum, nec validum pactum illud, quo creditorem & debitorem conuentum est, posse propria autoritate debitorem à creditore capi, ac detineri, donec soluat debitorem, quia Reipublice non conuenit hæc priuata executio, nec priuatus hic carcer, essetque pactum istud frequentissime causa rixæ, & dissensionis, & ideo iure improbat, secundum Bartol. in d. §. elegantur. vbi Aret. & Ripa obligatione generali. num. 21. fatentur hanc Opinionem Communem esse.

Præterea dubitatur, num beneficium istud cedendi bonis competat ratione obligationis descendens ex delicto? Et tunc non esse admittendam cessionem bonorum probatur ex eo, quod in penis pecuniariis ratione criminis infligendis, qui non habet unde eas soluat, corporali pena puniendus est, text. insignis in l. 1. ad fin. ff. de pen. cuius ultra Bart. & Docto. ibi meminere Ange. & Ias. n. 43. in §. penalis. de actio. idè Ias. in l. si quis id quod. nu. 28. ff. de iuris. d. omni. iud. post gl. & Docto. ibi, opt. tex. in eadem l. si quis id quod & in l. vlt. ff. de in ius voc. vbi Baltradunt, Felin. in cap. ad liberandum. de iudicis. Ioan. Lup. in rubr. de donat. int. vir. & vxor. §. 9. num. 19. Hippol. in l. 1. c. de sicar. nu. 63. ad idè conducit tex. in l. vlt. in fin. c. de sepul. viola. & in l. lictitas. §. vlt. ff. de offic. presid. ex quibus apparet, quando pena pecuniaria in corporalem ob delinquentis inopiam commutanda sit, & id non tantum procedit, vbi quis ob crimen pecunia multatur in propriam, & verã delicti penam, sed & si ea pena sit satisfactio & emendatio, æstimationeque damni ipso crimine proximo illati: siquidem licet ea pena respectu alterius sit intercessit, tamè ob ipsius delinquentis culpam vera pena censetur, & ob id prætextu inopiam in corporalem mutatur. text. egregius in ca. finem lib. de dolo & cont. vbi Panormit. eum commendat 2. col. dicit sing. Francus in c. comprehensibilis. de appella. col. 3. quo in loco gl. vers. proprium. hoc ipsum adnotauit, & Ias. in d. l. si quis id quod. nu. 28. Hinc sane constat ratio eius quod ex d. c. collegit Ananias in c. 7. colum. 2. de calu. cum text. existimans sing. esse, & scribens, iure canonico calumniatorem etiam in causa civili posse corporali pena puniri, quem sequitur Ioan. Bern. Præf. Callaguriensis in practica criminali. c. 59. nam hoc ita accipiendum est, vt obtineat quando calumniator inopia laborat, & caret bonis, ex quibus calumnie lesio posset compensari. Hæc vero commutatio pena pecuniarie in corporalem fieri non debet actore invito, quo quidè volente expedire pinguiorem rei fortunam, omittenda est commutatio, sicuti docet Abb. in d. ca. Odoard. col. 2. hoc intelligens, vbi pena priuato accusatori applicatur: nã si ea hæc adiudicetur, mutatur in corporalem etiam nolente accusatore. Hac igitur ratione obtinuit apud iuris vtriusq; interpretes, non esse locum cessionis bonorum, vbi quis ex delicto vel quasi in pecunia damnatus fuerit, quæ sententia placuit Fabro & Ias. n. 13. in §. vlt. in fin. de actio. Henr. in d. ca. Odoard. Ias. rursus in d. l. si quis id quod. n. 28. Saly. in l. 1. q. 6. c. qui boneder. post. Aufrerio in Capel. Tholo. 61. quam Opinionem fatentur

eum secuti Communem esse Alber. in rubr. c. qui bon. 24. post. C. verb. peccatum. & item gloss. vlt. in d. cap. Odoard. dum ab ea colloposit non deductis sibi necessariis alimentis idem copro id tantum quod facere potest tamen ex delictis in solidum conuenitur. sed si ex parte §. 1. ff. quod cum eo. & 1. si verum amiserum. ff. de re iudic. tradit late Boerius q. 349. n. 8. qui regula illam, qui non habet in ære, luat in corpore. probat seruatiõset in his regnis frequentissima, pragmatica Regis iudicis, criminis causa ad pecuniam solutionem pro damno actoris illato, & pro vera damni æstimatione, possit bonis cedere, eoque beneficio, cessionis iniqua, carceribus publicis liberari, ac si ea pecunia ex contractu & ciuili obligatione deberetur, quod ita decretum est Pintie anno M. D. XX. D. XLVII. Idem pronunciatum fuit apud Gallos in Parisiensium institutionum lib. 4. cap. 6. nec omnino de cretũ istud veniaria multa aut pena, quæ olim etiam priuato applicabatur, simul & vindictam publicam complectebatur, & damnum farciebat priuatum. l. vlt. ff. de in ius voc. d. l. si quis id quod, & l. vlt. c. de sepul. viol. semper enim simplum inerat quadruplo, vt probatur in l. hoc edicto. §. vlt. ff. de publi. & vlti. Bal. in c. 1. §. si ad de pace tenen. & cum viol. Bart. in l. ab his. c. de nautic. l. 10. lat. in §. si itaque. 2. col. de actio. Bar. & alii in d. §. vlti. pena vero, quæ nunc applicatur priuato lesio, non est vindicta loco, sed respectu damni dati, & ideo in pena pecuniaria, quæ hodie vel fisco vel priuato datur vindictæ loco, & publicæ vltionis vim habet, cessio admittenda non est: sed ea ob inopiam in corporale mutatur, ac ea pena, quæ priuato addicitur damni illati loco non est in corporale mutanda. Imo cessio honorũ propter inopiam admittenda erit, quod expressim tenent Ioa. Andr. & Abb. in d. cap. Odoard. 2. col. Boerius in d. q. 349. & Ruppel. in d. c. atq; in hunc sensum poterit etiã accipi text. insignis in d. c. finem lib. c. uilius constitutionis pena parem vindictæ publicam calumniantis respiciat: quamuis de expensis alteri soluendis tractetur, siquidem non omnino certum inibi est, alterius priuati læsionem parem esse expensarũ illarum condemnationi, forsitan enim eas aduersarius fecisset absq; calumniatoris malitia. Plerunq; tamen Regiarũ curiarũ iudices, non obstant pragmatica constitutione, delinquentem inopem damnatum pecuniaria pena in satisfactõnem priuata læsionis non admittunt ad cessionem bonorum, sed eum damnant, mittuntque in publicas treimes, vt mercede publica ibidem remigis officio fungatur, donec ex mercedis pecunia damnum priuatum faciat.

Ceterum cum aduersus clericum ob as alienum agitur, clericus ipse debitor capi non potest, nec in carcerem mitti, vel in eo detineri, nec excommunicari, si inopia adeo laboret, vt non possit pecuniam debitam soluere. text. sing. in d. ca. Odoard. vbi iuramenti cautio ab eo exigitur de ære alieno soluendo, cum ad pinguiorem fortunam deuenient, & licet gloss. in verb. recognoscem. & in ver. ad pinguiorem. velint præmittere, & expressim opinentur Host. Io. And. & Henr. ibi clericum debitorem inopia & egestate laborantem teneri ad cessionem bonorum: iure verus est, ob clericorum privilegium, quod decisio prædicta in sinuat, non teneri clericum inopem cedere bonis, quemadmodum Abb. Imol. Ancha. & alii frequentius in d. ca. Odoard. scripserunt: quibus ad stipulatur quod clericus non potest conueniri, nisi quatenus facere possit, deductis necessariis alimentis gl. Bar. & alii in l. miles. ff. de re iud. gl. in c. studear. 50. dist. quarum opinionem sequuntur Capel. Tholo. & Aufre. ibi, decis. 245. Fel. ca. cum ex officij. de prescr. col. 1. fatentur Communem esse Ias. col. 3. & Rip. n. 7. in d. l. miles. & Zuar. in l. 2. tit. de los gautieros. §. col. 4. & procedit, ne in opprobrium status ecclesiastici cogatur clerici mendicare, licet Matthies. notabi. 61. Alberi. Paul. in d. miles. contrarium iure verus esse contendat. propter quorum autoritatem, & quia communis sententia difficilis est, ipse eam intelligerem in his, qui vel sacris ordinibus sunt insigniti, vel altari, aut ecclesie proprio ministerio seruanti: non in his, qui tantum minoribus ordinibus decorantur, hi

pelendūque curarunt, aliquot preter hæc de sepultura, de- que sepeliendi pietate tradit idem Augustinus. 12. Stobæ. in d. ferm. 120. Cicer. lib. 1. Tusculan. Gulielm. Bened. in d. verb. mortuo itaque. n. 50. quibus accedit quod de Cimone Atheniensis Valerius Max. refert lib. 5. ca. 4. Cimon inquam, cum pater eius Milciades ob crimen pecularis damnatus in carcere diem obiisset, nec per leges liceret funus efferre, nisi peditata pecunia: & ipse non esset solvendo, translatis in se vinculis, patrem ad sepulturam redemit. meminit huius pietatis in patrē alias de sepulturis scribens Patritius lib. 5. de insti. Rei- publ. tit. 10. Huc perinet quod Eccelesiast. cap. 38. admonemur, in mortuum produci lachrymas, & quasi dira incipe plorare, & secundum iudicium contege corpus illius, & non despicias sepulturam illius. Quin & hostium corpora maximo cum honore sepelienda sunt. nam & 2. Reg. cap. 2. inquit David: vos benedicite à Domino, qui fecistis misericordiam hanc cum domino vestro Saul, & sepelivistis eum. Et Cæsar Pompeii caput sibi oblatum, plurimis & pretiosissimis odoribus cremandum curavit, teste Valer. Max. lib. 5. d. §. 1. de Cn. Pompeio. his similia tradit Chassan. in Glorie mundi catalogo. 3. par. consil. 5. Volater. lib. 31. ad si. Alexand. ab Alex. dier. genial. li. 6. cap. 14. Ex quibus apparet hostibus & inimicis religiose sepulturam esse exhibendam, & ideo iniquum creditor postulat, dum contendit debitoris cadaver sepeliendum non esse, donec sibi debita pecunia solutio fiat.

Hinc & alia suboritur questio, an liceat, iustumve sit in Republica bene instituta, & potissimum Christi religione imbuta, ultimo affectus ob crimina supplicio sepulturam negari? quandoque enim eorum cadavera insepulta diu publico spectaculo manent in ipsis suspensa patibulis. cõstat sane, cuicumque datur sacramentū pœnitentiæ, concedendum esse sepulturam. text. in cap. questum. 1. 3. q. 2. sacramentū vero pœnitentiæ nequaquam negari potest ultimo damnatis supplicio, si hi vere pœniteant, etiam si atrocissima perpetraverint crimina, cap. 2. de furt. capit. super eo. de heret. in 6. tex. in signis Clemen. 1. de pœnitent. & remiss. vbi gloss. idem esse censet de sacramento Eucharistiæ, quod probatur in dicit. cap. 2. & in dicit. cap. super eo. etiam tempore interdicti secundum Calderi. de ecclesia. interdict. fol. 11. col. 4. & Sylvest. in verb. interdict. 5. quest. 7. vñ tamē obtentū est, ne his, qui proxime sunt pœna mortis puniendi, Eucharistiæ sacramentum detur. Sicut nec eis iure datur extrema vñctio: cum ea tantum sit exhibenda his, qui corporis agitudine laborant, & ob eam in mortis periculo sunt constituti, quemadmodum in specie docent Thom. in 4. sentent. distinctio. 23. quest. 2. art. 2. Paluda. ibi. q. 3. Sylvest. in verb. vñctio. q. 5. Ioan. Andre. Domin. & Francus in dicit. cap. super eo. sic eius decisionem interpretans, quod si verum est, vt iure satis probatur, his non posse negari sacramentū pœnitentiæ, aperte colligitur, nec sepultura iuste posse eis negari: cum hæc duo pariter concedantur. Imo nec posse consuetudinem induci, vt damnatis ultimo supplicio denegetur ecclesiastica sepultura, nec ea iudices punitorum cadavera hoc sepultura: beneficio priuantes à peccato immunes esse, conantur probare Petrus à Rauē. in tractat. valesie cum perpetuo silentio. fol. 10. colum. 1. hoc ipsum deducens ex text. in dicit. Clemen. 1. assumpta præmissa argumentatione, cui & Rochus accedit in relect. de consuetud. folio 12. colum. 3. idem sentit Abbas in cap. ex parte. in 1. de sepultura. & Sylvest. in verb. sepultura. q. 3. ego vero non audeo mortalis criminis culpa notare iudices, qui perpenla delicti loci, & temporis conditione, optimo in rem publicam zelo, corpora damnatorū ultimo supplicio vel ad tempus, vel in perpetuum ad exemplum in loco publico suspensa, & insepulta dimittunt, quod video Maiorem asseuerare in 4. sentent. distinctio. 45. q. 4. quo in loco iudices aliquot ex causis excusat. caute tamen hi, qui publicis magistratibus funguntur, vti debent hoc rigore, & præsertim vbi lex nihil hac in specie sanxit. Nam in l. capit. aliu. §. famosus. ff. de pœnis. à Turisconsult. scriptū est, famosos latrones in his locis, vbi grassati sunt, furca figendos esse, vt & conspectu deterreantur alij ab iisdē facinoribus. Sic & Vlpianus in l. 1. ff. de cadaverib. punit. corpora, inquit, eorum, qui capite damnantur, cognatis ipsorum neganda non sunt. & id obseruasse se etiā D. Augustin. lib. 10. de vita sua, scribit. Hodie autē eorum in quos animaduertitur, corpora non aliter sepeliuntur, quā si fuerit petitum & permissum, & nonnunquam non permittitur, maxime maiestatu causa damnatorum. Eorum quoque corpora, qui exurendi damnantur, peti possunt scilicet vt ossa & cineres collēta sepultura: tradi

possint. Hactenus Vlpia. Eadē rubri. Paul. scribit: corpora danatorū quibuslibet petentibus ad sepulturam danda esse, quibus satis probatur, non esse regulariter corpora deneganda, & quandoq; ob criminis grauitatem in exemplū oportere, vt insepulta maneant. hinc expendi poterit quod idem Turisconsult. scribit in l. penul. de cadau. punit. nullum in exiliū ab aliqua ciuitate non posse abique Principis licentia in eam ciuitatem mortuum duci ad sepulturam, quod commendat Bart. ibi, Anchar. in Clem. 1. de pœnit. & rem. ff. & Iaf. in l. 2. col. 2. qui testament. facer. poss. Rauē. in Alphabeto aucto. ad fin. ante allegationem consuetudinis. optimus text. in cap. ex parte. in 2. de sepultura. & in cap. in cui. de sentent. excomm. in 6. idem notat Io. Staphil. de vteris gratie & iustit. fol. 191. & id adeo verum est, vt non tantū corpus, sed nec eius ossa nec cineres possint in eum locum, à quo fuit relegatus, adduci. cum in d. l. 1. idem de ossibus & cineribus quod de corporibus damnatorum. sic statuitur tamētī Ananias in e. 2. de furt. & Hippoly. in l. vlt. numer. 58. d. q. existimauerint, posse ossa, vel cineres inconsulto Principe in eum locum duci, quorum opin. magis est benigna quam vera, vt asserit Gualdens. de arte testandi. titu. de sepul. caute eadē sane ratione manifestus vltimus non est ecclesiasticæ sepultura: tradendus, donec hæres eius vltus restituerit, etiam si is eas restitui iusserit, quemadmodum est decisum in cap. quæquam. de vltis. in 6. item si monachus aduersus paupertatis professionem aliquot bona occulte mortis tempore habuerit, eius corpus cum ipsis rebus est extra ecclesiam in sterquilino sepeliendum. text. in cap. cum ad monasterium. de stat. reg. §. 1. è Dno Gregorio, Dialogorum libro 4. cap. 55. inde etiam fit, quod licet reo delato ante sententiam vel eius executionem mortuo, eius corpori nulla sit inferenda pœna, nec iniuria irroganda: Angel. in l. de furt. ff. de publi. iudic. Alexander. & Iaf. in l. 2. C. qui testament. face. poss. quandoque tamen ob criminis immanitatem corpora ipsa suspenduntur vel exuruntur, aut ipsius delinquentis imago secundum Imol. in d. l. de furt. & optime Gonsal. à Villadiego de heret. quest. 22. num. 4. optimus text. in cap. mulier. 15. q. 1. & in cap. accusatus. §. pen. de her. in 6. l. vlt. ff. ad. l. iust. maie. de quibus alibi latius tractabitur. illud profecto nõ est pretermittendū, quod seipsum occidens in ecclesia sepeliendus non est, cap. placit. 23. quest. 5. quem textum singularē esse censet Rom. sing. 264. quæuis priuatum liceat pro eo orare liceat, inquam, ei, qui credit in vltimo vita spirito criminis dolorem, & contritionem pœnitentia ductum habuisse, sicuti Palud. explicat in 4. sentent. distinctio. 20. questio. 1. colum. 1. & Martin. Azpilcueta in cap. 1. de pœnitent. d. sim. 7. vel si forsan conuertitur aliquot præsumi queat, cum furore aut mentis alienatione seipsum occidit: nam & tunc ecclesiasticæ sepultura: traditur secundum Ioan. Gall. quest. Parliament. 127. his accedit, quod reperiunt mortuus in puteo non est priuandus ecclesiastica sepultura: quia non presumitur seipsum præcipitem decidisse: quod in hac specie notat Socin. Junior consilio 51. l. 1. igitur sepultura ecclesiastica negatur seipsum occidendi ob delicti atrocem culpam, quam ex pluribus detestatur præter alios Andre. Alciat. lib. 6. parerg. cap. 27. omnium latissime Andre. Tiraquel. de nobilita. cap. 31. num. 475. & 520. ceterum ipse etiam memini lib. 1. huius operis, cap. 2. Sed & apud Egeciupum lib. 3. de excidio Hierosolymitano, cap. 17. Iosephus Dux quidam Iudeorum asserit, legibus prohibitam esse sepulturam iustissima ratione his, qui seipsum occiderint. idem ipsemet Iosephus scribit l. 3. de bello Iudaico, cap. 23. legibus sane Romanor. seipsum occidens non patitur bonorum publicationem, nec ea fisco addicuntur, nisi seipsum occiderit conscientia criminis ea publicatione digni, nepe accusatus de crimine, ex quo bona erant publicanda: ex eo etenim quod seipsum occidit, crimen illud fateri censetur. & ideo est locus pœna legalis. §. 1. ff. de bonis eorum, qui ante sententiam sibi mort. conscri. tradunt Alber. in eiusdem tituli rubric. Corne. consilio 195. lib. 2. Deci. consilio 738. Paul. Paris. consil. 155. lib. 4. Docto. in dicit. l. 2. C. qui testament. facere poss. l. 24. tit. 1. par. Ioan. Ipeus in l. 1. §. si sibi manus ff. ad syllani. nume. 16. optimus text. in l. omne delictum. §. si se vulnerauerit. ff. de re milita. Hodie vero iure nouiori Regio, si quis vel conscientia criminis, aut tepore vitæ, aliave ex causa seipsum occiderit, eius bona fisco vendicantur, nisi & is liberis habuerit hæredes. Regia l. g. tit. 1. libro 8. ordin. [hodie leg. 8. titul. 23. libro 8. Recopil.] quæ forsan est intelligenda iuxta distinctionem iuris communis & legis Partitarum, vt quidam opinatur: loquitur enim in dicit. de & gene.

Regeneratiter statuens quod occidēs seipsum, amittat pro-
pria bona, & ea nisi liberos heredes habuerit fisco addicen-
da, qua in re cogitandum est.
Scribit & ad ea, quæ diximus de insepultis animaduerso-
ri cadaueribus Valerius Maximus libro 6. cap. 3. cadauera
Tiberii & Caii Grachorum, qui etſi ſumma ac ampliffima
nobilitate claruiſſent, quia ſtatū republicæ conati erāt cō-
uellere, inſepulta iacuiſſe, ac deſuiſſe ſupremum humanæ
conditionis honorem filiis Grachi & Africani nepotibus.

CAPVT II.

De usufructuario: an & is teneatur soluere
defuncti debita.

S Y M M A R I A.

- 1. Examinatur intellectus l. ult. ff. de usufructu legato.
- 2. Usufructuarius quartæ, vel quintæ partis bonorum non tenetur ad æris alieni solutionem, & imbi perpenditur Reg. l. vigeſima prima Taurina.
- 3. Legatum tertie vel quartæ partis bonorum mobilium & immobilium particulare conſtituitur, ac si certa res legata fuerit.
- 4. Usufructuarius omnium bonorum non tenetur ad æris alieni solutionem.
- 5. Legatum usufructus omnium bonorum, herede instituto, post obitum usufructuarii validum est: & imbi qualiter sit intelligendum.
- 6. Hæres institutus, licet teneatur (dato usufructuario omnium bonorum) debita soluere, licet tamen onus expeditur ex bonis quorum usufructus alteri est legatus.
- 7. Quis teneatur soluere legata ubi hæres quidam instituitur, alteri legato usufructu omnium bonorum.

Multum interest inquit Venuleius, utrum bonorū quis
an rerū tertie partis usufructuarius legauerit. Nā si bo-
norum usufructus legabitur, & æs alienum ex bonis de-
ducatur & quod in actionibus erit, computabitur. At si cer-
tarū rerū usufructus legatus erit, non idem obseruabitur
l. ult. ff. de usufructu legat. quo in loco Bart. satis erudite tractat, an
usufructuarius ex testamento, aliaue vltima voluntate æs
alienum soluere teneatur: nec enim idē est legatariū vsu-
fructus, posse conueniri pro ea parte, qua legatum habet ad
debitæ pecuniæ solutionem, & legatum ipsum minui propter
æs alienū: liquidē hæc maximo discrimine distinguiun-
tur, quod manifestum est: & ideo quæstio ista non modicam
utilitatem affert: quæ tandē ex sequentibus adfertionibus
compendio quodam ad praxim & Theoricam deducetur.

Prima conclusio: Usufructuarius rerum certarū, minime
teneatur ad onus æris alieni soluendi. Hęc probatur poste-
riori parte d. l. ult. vbi Bart. & alii tex. ad idem in l. i. si hæres. ff. ad
Trebell. Aretin. consilio. 116. & est Communis; & frequentissima
omnium sententia.

Secunda conclusio: Usufructuarius tertie, quartæ, vel
quintæ partis hereditatis, teneatur ad æris alieni pro ea par-
te solutionem. Hoc adnotauit Bartol. in d. l. leg. vltim. ex prio-
ri eius parte, cui consentire videntur fere omnes, qui du-
bitationem hæc discutere conantur, quibus suffragatur
textus in l. si quis seruum. §. vlt. ff. de legat. secundo, addit Bart. extin-
cto usufructu, posse usufructuarium, vel eius hæredē con-
solidationis tempore, deducere ex ea parte hereditatis æs
alienum, quod illius partis ratione ipse usufructuarius solu-
erat eadem Bart. secutus scribit Gulielmus Benedictus in cap.
Romanus. de testam. in verb. & cetera bona numero 43. adducit ad
hoc Bartol. text. in l. quod si possessor. ff. de petitione hereditat. quo ex-
pressum est hereditatis bonæ fidei possessorem, qui ipsius
hereditatis æs alienum soluit euicta sibi hereditate, iure
optimo retinere pecuniam in eam causam solutam, imo
idem erit si bona fide legata indebita soluerit: sic uti imbi à
Iurisconsulto traditur: cuius decisionem explicat Socinus
Lunior consil. 103. lib. 1. mihi profecto quod Bartol. addit huic
secundæ conclusioni dubium videtur; nec omnino colligi-
tur ex d. l. leg. quod si possessor. cum in ea specie bonæ fidei posses-
sor cum fructibus ab hereditate perceptis compenſet pec-
uniam hereditatis titulo solutam, ac demum fructibus
non perceptis, retentione vtatur: at in usufructuario diuer-
sa est ratio: quippe qui fructus integros iure usufructus ex
hereditate percipiat: & horum ratione æs alienum soluere
teneatur: habet nihilominus opinio Bartoli tanti viri au-
thoritatem æquitati proximam.

Tertia conclusio: Usufructuarius quartæ, vel quintæ par-
tis bonorum non potest conueniri, nec aduersus eum agi
ad æris solutionem. Nam bona dicuntur ære alieno dedu-

cto leg. subſignatum. §. bona ff. de verborum ſignificat. & ea ratione
cum ipſe habeat usufructum eorum bonorum, quæ de-
ducto ære alieno ſuperſunt, nullo iusto titulo æs alienum
soluere tenebitur, probatur, deinde hæc ipſa conclusio in
d. l. leg. vlt. & in d. l. leg. si quis seruum. §. vltim. optimus textus in leg.
generalis. §. finali. ff. de usufructu legato atque ita Bartol. in d. l. leg. vltim.
& in d. l. leg. si quis seruum. §. vltim. hoc ipsum aſſerit, & id fere
omnium calculo receptum est, verum ex iure Regio addu-
ci in contrariū ſolet Taurina conſtitutio 21. §. hodie l. 5. titul. 6. libr.
5. Recopilationis. Iqua ſancitum est, ad tertiam & quintam bo-
norū partes, quibus melioratio alicui ex libris inſtituitur,
pertinere æris alieni ſolutionem pro eiusdem partibus: ip-
ſumque melioratum eatenus in iudicium vocari poſſe,
vnde Ioan. Lupi aliique interpretes exiſtimant iure Regio
non eſſe quoad æris alieni ſolutionem, & quoad debita
ſoluenda differentiam, an fuerit legata tertia bonorum
pars, an ipſius hereditatis: imo tolli diſcrimen illud, quod
inducitur à Iuriſconſulto in d. l. legat. si quis seruum. §. vltim.
Ego vero præmittendum eſſe cenſeo, meliorationem ter-
tiæ & quintæ bonorum partium, prælegatum eſſe, non
inſtitutionem: argum. ex leg. non amplius. §. cum bonorum ff. de
legatis l. leg. quoriet. C. familia heret. legat. 21. ibi, como ſi fuiſſent here-
deter. & l. 24. Tauri, auctiſſima deciſione authenticæ ex cauſa Cod. de libe-
ris præteritis. ſic ſane in ſpecie reſponderunt Montalius, &
Zuarez in leg. §. tit. 5. libro 3. Fori quæſtione ſeptima & Segura in leg.
3. §. vltim. ff. de liberis & poſthumis numer. 100. & apparet ex ipſius
dictionis ſignificatione, cum meliorare hoc in tractatu
prelegare vere ſignificet. hac igitur ratione, licet conſtitu-
tio viceſima prima Tauri facta non eſſet, æs alienum appa-
rens tempore diuiſionis bonorum deducendum eſt ex hæ-
reditatis cumulo, ac demum quinta, & tertia bonorum par-
tes è reliquis bonis: æs autem alienum poſt hanc diuiſionē
emergens ab herede petitur, vel petendum eſt, hæres vero
pro quinta, & tertia partibus à filio meliorato id demum
conſequitur, hoc etenim conſonum eſt iis, quæ ex Iuriſco-
ſulto adnotantur in d. l. leg. si quis seruum. §. vltim. Regia conſtitu-
tio tria expreſſum explicat. Primum æs alienum apparens
tempore diuiſionis, deducendum eſſe ex tertia, & quinta
partibus bonorum ſimul & ex aliis, quod parum reſert, eū
idem ſit deducto ære alieno à tota hereditate, è reliquis bo-
nis quinta, & tertia partes adſumi: & ideo frequentius ex
hereditate, primum debita, ac deinde his deductis, quinta &
tertia bonorum partes deducuntur. Secundum ab eadem
conſtitutione colligitur, meliorati in quinta & tertia bo-
norum partibus vocari poſſe omiſſo herede in iudicium,
vt ſoluat debitum poſt diuiſionem emergens, pro eiſdem
partibus. Sed & hoc quantum ad effectum attinet, non mul-
tum diſfert à veteris iuris Romanorum legibus: ex quibus
hæres debitum iſtud ſoluere tenebatur, iſque conueniendus
erat non legatarius: tamen ſi ab eo hæres conſequi poterat
pro parte legati quod cauſa æris alieni ſolutum fuiſſet. Ter-
tio eadem Regia conſtitutio idem eſſe cenſet, ſi melioratio
fuerit in re certa, vel certis rebuſ facta. Et tamen expeditū
eſt iure Cefareo legatarium certarum rerum liberum omni-
no eſſe ab æris alieni ſolutione.

Quamobrem vbi res ipſæ, in quibus ſpeciatiim fuerit me-
lioratio inſtituta, non excedunt quintam & tertiam bono-
rum partes ære alieno deducto, nõ eſt cur tractemus
an ipſe melioratus poſſit ad debitorum ſolutionem conue-
niri, onus etenim iſtud ad heredem pertinet. Sed ſi res præ-
dictæ, ære alieno à bonis omnibus deducto, excedunt tertiam
& quintam bonorum partem, vel id, quod iure poterat præ-
legari, ipſius prælegati, ſeu meliorationis diminutio fit: &
pro ea parte, quæ diminutione tollitur ab herede conue-
nitur legatarius: hæres autem à creditoribus, qui nullam iure
veteri aduerſus legatarium actionem habent: Regia tamen
lege melioratum ipſum in iudicio cōuenire valent ad eam
partem, quæ ex re meliorata propter æs alienum deducitur,
aut quæ ob eandem cauſam à melioratione tollitur. Sic ſane
Regia conſtitutio à iure Romanorum diſtinguitur, &
plane procedit in filiis, liberis ſue quibus meliorationis titulo
prælegatum factum fuerit, ob peculiare rationes, quæ ip-
ſos ſimiles inſtitutis heredibus plerunq; efficiunt. Non
ita idem erit in aliis tertie quartæ vel quintæ partium bono-
rum legatariis, aut quibus certa res fuerit à teſtatore le-
gate, in quibus opinor illeſum manere ius Cefareum, quod
commune paſſim appellamus.

Quarta conclusio: Legatum quartæ, vel quintæ partis
bonorum

